

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorilor.

Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare lângă Inului Nr. 30, etajul I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile se plătesc înainte.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile neînsoțite nu se primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIFURI de ABONAMENT:
în Viena la M. Duker Nachf.,
Max. Augenthaler & Emmerich
Lassner, Heinrich Schielek, A. O-
pelik Nachf., Anton Orpelik,
în Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII) Erzsébet-körut
Prețul inserțiilor: o serie
completă pe o coloană 10 bani
pentru o publicare, Publicări
mai dese după tarifar și invo-
luntar. — ERKLÄRUNG pe pagina
3-a o serie 20 bani.

Nr. 207.

Brașov, Sâmbătă 26 Septembrie (9 Octombrie)

1909.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Octombrie st. v. 1909

se deschide nou abonament pe cuartulul patru al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foaiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA.

„Națiune domnitoare“

Valea-Mureșului, Septembrie 1909.

Când a răsărit soarele liberalismului maghiar, s'au adus, precum știm, o mulțime de legi în spirit liberal. Intre acestea e și legea de naționalitate, — care în fond a fost lege liberală, păcat numai că și legea aceasta, ca și celelalte legi liberale maghiare, a trecut mai întâiu prin sîta șovinismului maghiar. Și tocmai împrejurarea aceasta a adus cu sine multe încercări în politica de naționalitate, de câteva decenii încoace, pentru că liberalismul și șovinismul sunt două concepte, cari nici-odată nu pot să încapă lângă oaltă, ci totdeauna se vor lovi în capete.

Legea de naționalitate a adus-o dieta Ungariei silită de spiritul liberal, care străbătuse atunci toată Europa. E știut, că legea aceasta n'a fost niciodată executată, cel puțin nu punctele acelea cari sunt favorabile naționalităților nemaghiare. Abstrăgînd dela motivul bine cunoscut al neexecutării — șovinismul, — n'a fost executată nici din motivul că legea aceasta e în flagrantă contradicție cu spiritul de gândire maghiar. Maghiarii au fost deași din veacuri

să fie ei stăpâni — iar alții slugi. Legile feudale au făcut stăpâni pe nobili, iar nobilimea, cum se știe, a fost în parte covârșitoare maghiară. După revoluție, tot nobilimea a rămas stăpînitoare, numai că, pentru ochii lumii, a îmbrăcat altă haină, a liberalismului.

Cuprinzînd apoi ideea națională teren tot mai mult, în timpul acela vechea nobilime a devenit „maghiarime“. — Și acumă dacă socotim elementele, cari constituiau maghiarimea din timpul restaurării constituției, și după aceea până în zilele noastre, — e și natural, că nu s'a putut împăca nici-odată cu ideea fundamentală, cuprinsă în legea de naționalitate, că toți locuitorii acestei țări, fie de ori-ce naționalitate, constituie o singură națiune indivizibilă. Las' că — după părerea politicianilor învățați — însăși ideea e o greșală, dar nu s'au putut împăca nici din motivul că le-a fost greu să se lase de domnie așa de ușor.

De aceea maghiarimea și după 1867 s-a considerat pe sine totdeauna de „națiune domnitoare“ fără să bage de seamă, că însuși conceptul de „națiune domnitoare“ presupune existența și a altor națiuni, și prin urmare exclude ideea de „singură națiune“. Legile, cari s-au adus de atunci încoace, s-au adus toate cu considerarea la asigurarea supremației „națiunii domnitoare“. Celelalte popoare, deși legea din 67 le-a primit în sînul „națiunii“, numai cu numele au făcut parte din „națiune“. Așa e și în timpul de față. Legea nouă electorală se va crea cam tot așa, ca să fie cât mai puțini alegători nemaghiari și astfel să se asigure supremația „națiunii domnitoare“. Și așa mai departe.

Nu de mult deputatul Sümegi Vilmos, în darea de seamă ținută alegătorilor din Bicz, a îndemnat pe Români să fie cu supunere și ascultare față de „națiunea domnitoare“. Adecă în statul liber ungar în veacul al XX-lea, în statul unde după lege

fiecare om e egal îndreptățit, — se vorbește despre „națiune domnitoare!“

Acum să ne oprim puțin și să punem o mică întrebare: ce-i aceea „națiune domnitoare?“ Intrebarea e pusă și lui Andrassy și lui Apponyi et tutti quanti, și „moderaților“ și — lui Sümegi. Pentru că ori există în Ungaria o singură națiune, și prin urmare de cine să ascultăm, față de cine să fim supuși? Românul din Bicz în cazul acesta ar fi trebuit să răspundă lui Sümegi: D-apoi măria ta, doară și eu sunt membru al singurei națiuni din Ungaria! Doară aceea „singură națiune“ e totodată și domnitoare? Atunci și eu sunt domnitor și prin urmare ceri dela mine să fiu cu supunere și ascultare față de mine!..

Cri — în butul legii — sunt de fapt mai multe națiuni în Ungaria, dintre cari una e domnitoare, iar celelalte supuse. Atunci să se spună aceasta publice în fața Europei. Să se spună, că în Ungaria nu există egală îndreptățire, ci numai o singură națiune e „domnitoare“, iar celelalte națiuni atîrnă dela bunăvoința acelei națiuni domnitoare. Că egalitatea e un ce neexistent în Ungaria; că de fapt trăim încă în epoca feudalismului, îmbrăcat în formă mai modernă, nu împoartă.

Așa apoi se va putea înțelege spiritul legislațiunii mai noii și ordonanțele ministeriale, ca cea a lui Apponyi, și numai astfel se pot înțelege dese accentuări din partea Maghiarilor și a Românilor „moderați“ a existenței unei „națiuni domnitoare“ în Ungaria.

— sp. —

La situație. Prim-ministrul Wekerle a plecat ieri la Viena pentru a fi primit în audiență de Maj. Sa. În decursul zilei de ieri a avut o conferință mai lungă cu șeful de secție din ministeriul comun de finanțe, Thalloczy, în cestiunea constituției Bosniei.

Secretarul de stat Sztérényi a demințit ieri în clubul partidului constituțional știrea despre formarea unui cabinet de tranziție pentru executarea refor-

mei electorale sub presidenția sa. Deosemena se desminte și știrea despre chemarea în audiență a lui Coloman Szell.

In adunarea de toamnă a comitatului Caraș-Severin, ținută Marți în Lugoj, avocatul Dr. Aurel Ciupe a adresat vicșpanului următoarele două interpelări:

1. Are cunoștință vice-comitele de rolul dublu al primarului Octavian Bordan din Caransebeș ca redactor al »Severin«-ului și ca primar, bîrfînd în cel mai murdar mod în prima calitate bărbați de frunte ai vieții noastre publice, cărora în a doua calitate le dă toată cinstea ce li se cuvine. Și dacă are cunoștință, dacă ține de compatibil cu caracterul de oficiant acest rol abject de redactor al unei fițuce detestabile.

2. Ține de compatibilă cu demnitatea presidentului comunității de avere acel rol funest, pe care îl joacă în cele politice Burdia, ca exploator al «patriotismului» ca marfă. Intre altele aduce ca exemplu cum Burdia ca prezident al Comunității de avere, a silit pe un diurnist al acelei Comunități să iee răspunderea în fața curții cu jurați pentru patru articoli »agitatōrici« ai avocatului acelei comunități Dr. Nicolae Ionescu, pentru cari articoli a fost condamnat diurnistul Amos Tulea la temniță de stat și ulterior a mai fost dat afară și dela Comunitate.

Viceșpanul Issekutz a răspuns pe scurt că nu se simte îndemnat a controla atitudinea publică a primarului și presidentului comunității de avere. Membrul C. Huszar propune ca pe baza interpeleției lui Dr. Ciupe să se pornească cercetare disciplinară contra lui Bordan și Burdia. Viceșpanul însă nu admite discutarea acestei propuneri.

Sentința în procesul de înaltă trădare din Agram preocupă încă în măsură mare presa slavă și străină. Se dă expresiune speranței, că forurile judecătorești croate superioare vor reduce în mod însemnat sentințele. Circulă și zvonul că banul Croației va interveni la Maj. Sa pentru grațierea condamnaților.

După o știre mai nouă procurorul Accuti și-a retras apelul în contra sentinței, prin care tribunalul a achitat 22 dintre acuzați și a propus liberarea a 12 dintre acuzați. Cererea pentru liberarea celorlalți 10 achitați tribunalul a respins-o. Apărătorii au apelat.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O pățanie.

de Petru Rosegger.

Era în ajunul Crăciunului; pe atunci eram cam de 9 ani. Chiar în ajunul sărbătorii cumpărasem tatăl meu o cruciuliță neagră, foarte frumoasă, pe care era chipul lui Isus răstignit, făcut din plumb și tot din aceiaș materie erau și uneltele cu cari a fost chinuit Isus de cătră Jidovi. Cruculița aceea o puse tatăl meu într'un cuiu deasupra unui dulap.

Abia ieșiră părinții mei și servitorii din casă, pentru-ca să-și vadă fiecare de lucrul său: unul afară pe la economie, celălalt în culină pentru pregătirea mâncărilor de Crăciun — și eu, care până atunci stăteam pitic — după datina mea — mă duc și iau din cuiu crucea și ascunzîndu-mă într'un colț al casei, după cuptor, încep munca pe care mi-o propusesem de mai înainte: mai întâiu iau scara, cleștele, ciocanul, apoi coșulețul și în urmă-cobor de pe cruce pe Isus — toate acestea cu mare trudă și grijă! — Așa separate

mi se părăură toate cu mult mai interesante și frumoase, decât cum erau pe cruce.

După-ce cu mare bucurie și satisfacție mă uitai la lucrurile acest-a câtva timp, am vrut să le pun iarăș la locul lor. Dar acum să fi văzut năcaz! Nu putui să le așez la locul lor nici decum și în acel moment simții ca și cum un curent cald mi-ar umbla prin trup, din vârful picioarelor și până în creștetul capului!

— Vai! de ași scăpa numai cu dojana — gândeam în mine!..

Imi mai trecu însă frica și căldura în câtva la gândul că crucea e mai frumoasă așa simplă și neagră; doar și în biserică este o cruce neagră, fără nici un chip, la care se închină credincioșii și cât de bine îi stă... Pe la Crăciun Isus a fost culcat în iesele și nu a fost pe cruce — așa ne spusese părintele în școală...

Cu aceste cugete mă pusei și strămbai deodată picioarele lui Isus, brațele le pusei cruce pe piept și astfel îl culcai într-un coșuleț al mamei, iar coșulețul îl pusei pe altariul de casă, pe care ardea candela în sărbători mari, iar crucea o ascunsei în patul tatii — necugetându-mă

la aceea, că coșulețul va fi lucrul carele mă va trăda.

Intr-aceea mama — Dumnezeu să-o odihnească — intră în odaie și privind din întâmplare la altar, cu mirare văzu coșulețul pe care nu avea datina a-l pune nici odată acolo, iar uitându-se în coșuleț, văzu în el pe Christos culcat.

— Cine a umblat la cruciuliță?! — întrebă aspru tata, care în acel moment intră în odaie și văzu că crucea nu e în cuiu.

Eu nu-mi pot da bine seama cum mă simțeam atunci în ascunzătoarea mea; mă dădai și mai aproape de părete și nici nu suflam.

Tata, care — în treacăt vorbind — era de o natură închisă și era foarte serios, aspru, — ca să nu zic dur, — după cum sunt cei mai mulți oameni cu familie grea și cuprinși cu gândul agonisiei celor trebuincioase pentru traiul greu al vieții — mă observă și apropiindu-se de mine, mă întrebă mai mult cu blîndeță decât aspru că nu cumva știu unde e cruciulița, pe care o cumpărasem dînsul?

La această întrebare mă sculai și mă uitai drept în ochii tatii — după cum

aveam datina după ce mi se descoperea câte-o ștrengărie — iar tata după-ace văzu că nu zic nimic, repeți întrebarea. Atunci arătai cu mâna spre pat, dar într-aceea simții cum îmi dau lacrimile în ochi.

Tata căută și află crucea; nu era mînios ci surprins când văzu crucea goală. — Văz eu — zise cu mare liniște tata, luându-și pălăria din cuiu — văz că totuși odată trebuie să-i dau o bătaie cum se cade mișelului acestuia. Dacă nici Fiul lui Dumnezeu nu poate avea pace de el... ce să mai zici?..

— Aici în odaie ai să rămâi, băiete! zise tata cătră mine și ieși!..

— Fugi după tatăl tău și-l roagă de iertare — zise mama — s'a dus sa-și aducă o nua!

Nu cutezam nici să mă mișc ca și când ași fi fost bătut cu cuiu; vedeam bine ce mă așteaptă, cu toate acestea nu încercam să fac nici un pas decum să fug.

Mama eși să-și vadă de lucrul ei, iar eu rămăsei în casă, în întunec. Deodată auzii bătînd coșul; era la cinci. Ciasul acesta era un ceas din moda veche băgat într'un fel de sicriu, care ajungea până la pămînt.

Alianța între Austria și Germania. Ziarul »Wiener Abendpost« relevând a 30-a aniversare a alianței dintre Austro-Ungaria și Germania zice, că aceasta este o probă convingătoare că alianța a rămas credincioasă intențiilor defensive. Alianța și-a îndeplinit cu desăvârșire scopurile sale. Devenită mai târziu Tripla Alianță prin adăosul Italiei, ea a probat că este un puternic sprijin al păcii europene. În timp de o generație ea a devenit astfel prosperă nu numai pentru statele aliate și populațiile lor, ci și pentru întreaga Europă. Din această cauză alianța există nu numai prin tratat ci și prin amicitia nestrămutată a suveranilor precum și în conștiința politică a popoarelor celor două împărății ale alianței. Triplicea urmează a fi factorul cel mai viu, cel mai eficace și cel mai prosper al politicii europene. În această zi comemorativă sentimentele recunoștinței celei mai profunde se reînnoesc pentru suveranii și oamenii de stat, cari au stabilit această fortăreață a păcii în inima Europei.

Votul universal și criza ungară.

Înăsprirea crizei ungare a adus din nou pe planul prim cestiunea reformei electorale, a cărei execuție cât mai grabnică o pretinde coroana. Din nou vedem prin diferitele ziare publicându-se păreri unora și altora dintre bărbații politici maghiari asupra reformei viitoare. Astfel într-unul din numeroși trecuți ai ziarului »Neue Fr. Presse« au apărut păreri contelui Nicolae Maurițiu Eszterhazy. Acest bărbat, care nu face parte din nici un partid politic maghiar, a spus între altele următoarele:

Lărgirea dreptului de vot trebuie să se întâmple în Ungaria, odată ce s'a dat în Austria. Cine însă poate face reforma? Nu Kristoffy, căci proiectul lui a găsit sprijin în cercurile austriace dușmane dualismului și întărește credința, că tinde la zdrobirea hegemoniei maghiare. Lărgirea dreptului de vot va aduce în parlament un partid puternic socialist și unul al naționalităților. Nu începe vorba, că se va alcătui o opoziție puternică. Că să fie în frâu aceste elemente statul are nevoie de o săritură, trebuie să fie neatârnat și despărțit de Austria. D-l Kristoffy nu s'a gândit la asta; n'a înțeles că lucrează pentru regimul uniunii personale. De altfel îl sprijinesc Austriacii federaliști, căci cu ajutorul naționalităților vor să slăbească puterea Maghiarilor în stat, în armată, în justiție, în administrație. Nici odată însă Ungurii nu vor intra ca stat federal într-o Austrie unitară.

În n-rul de alaltăeri al aceluiași ziar vine acum fostul ministru Kristoffy și-i reflectează contelui Eszterhazy.

»Intreaga mea concepție în ce privește reforma electorală — zice Kristoffy — are drept țintă întărirea rasei maghiare. Supremăția acestei rase o țin de nece-

sară în interesul patriei și în interesul unei mari și puternice monarhii. Și chiar fiindcă doresc o maghiarime puternică, trebuie să voiesc votul universal și egal. Căci fiecare estindere a dreptului electoral — pe care de altfel o voiește și contele Eszterhazy — dacă se bazează pe reducerea actualului cens electoral, răstoarnă, conform datelor statistice, supremația maghiarimei, deoarece proprietatea mică a ajuns în măsură mai mare în mâinile naționalităților și prin urmare reducerea censului după proprietate va înmulți în mod însemnat voturile naționalităților.

»De altăparte fiecare reformă electorală, care stabilește pluralitatea pe baza censului după proprietate, slăbește maghiarimea, deoarece în cercurile, în cari locuiesc amestecați Maghiarii cu naționalitățile, proprietarii mici ai naționalităților vor reduce voturile elementul maghiar fără proprietate. Susțin deci și voi dovedi ocazional afirmațiunea mea, că numai o reformă electorală, precum e contemplată în proiectul meu cu singura restricțiune a cunoașterii cetățului și scrierei, va întări și desvolta maghiarimea, deoarece nu proprietatea ci censul intelectual (de-a ști scrie și ceti) asigură supremația rasei maghiare, fiind dovedit prin statistice că numărul analfabeților între naționalități e mult mai mare decât între maghiari.

»Se fac încercări de a susține hegemonia rasei maghiare prin pluralitate. Ea însă nu se poate asigura prin mijloace artificiale, ci numai printr-o dezvoltare economică sănătoasă și printr-o preponderanță economică. Această bază o crează votul universal, pe când în stadiul actual economic mortalitatea crește la rassa maghiară, iar numărul nașterilor, prin sistemul de un copil care cuprinde tot mai mult teren între țărani maghiari din cauza lipsei de moșteniri de pământ — scade în mod îngrozitor.

»Contele Eszterhazy spune că votul universal egal deschide calea spre uniunea personală. Această imputare mă aduce într-o situație penibilă. În Ungaria sunt țanta atacurilor celor mai vehemente, pe motiv că votul universal și egal servește scopurile monarhiei (Gesamtmonarchie), iar acum trebuie să citesc, că votul universal și egal crează uniunea personală. Această contradicție în adjecto se află chiar în aceeași coloană a articolului d-lui conte. În aceeași coloană se poate ceti, că dreptul electoral fără pluralitate crează uniunea personală și că votul universal și egal servește ca scop pentru crearea marelui monarhii federaliste.

»Votul universal și egal e singura posibilitate pentru susținerea dualismului cinstit. Parlamentul pluralității ar sămăna actualului parlament ca un ou cu altul. Doară scopul principal al pluralității este susținerea actualului sistem parlamentar. Parlamentul actual este însă parlamentul cestiunilor de drept public. Chiar atragerea unor mase mari de alegători, a că-

ror valoare electorală n'a fost paralizată prin pluralitate, ar crea parlamentul cestiunilor economice...

Voci de presă despre criza ungară.

Intreaga presă ungară, austriacă și străină se ocupă cu criza ungară comentându-se din diferite puncte de vedere. Ziarul »Alkotmány« dă o deosebită importanță audienței de astăzi a ministrului Wekerle, despre care spune că va fi decisivă pentru desfășurarea viitoare a crizei. »Pesti-Napló« primește din Viena știrea că deciziunea Maj. Sale e iminentă. Kossuth nu va mai fi primit în audiență, ci Maj. Sa va numi un cabinet extraparlamentar compus din bărbați, cari actualmente nu joacă nici un rol politic. Opoziționalul »Az Ujság« e de părere că lupta de rezistență a kossuthiștilor n-are șanse, deoarece Viena renunță mai bucuros la bani și la recruți, decât ca să cedeze.

Dintre vocile ziarelor streine reproducem următoarele:

Marele ziar englez »Standard« consacra un lung articol crizei din Ungaria, în care se spune între altele:

»Noi trebuie să presupunem că se va ajunge la un noti compromis între Austria și Ungaria. Politică externă a baronului Aehrenthal a contribuit ca monarhia să capete un rol preponderant în Europa. Dacă monarhia dualistă se desface în Statele care o compun, Tripla alianță va suferi o pierdere ireparabilă și o mare Putere va dispărea de pe arena politică. Aceste considerații fac ca tratativele cu Kossuth să nu aibă numai un interes local ci și o influență de mare însemnătate asupra politicii internaționale.

Ziarul »Reichspost« publică un interesant articol cu privire la situațiunea din Ungaria.

»Rezo'uțiunile luate de partidul independent nu pot fi privite ca o frică de agravare a crizei. Motiunea aceasta a kossuthiștilor avea de scop să înlăture, pentru ei, primejdia unei reconstituiri a coalițiunii. Prin atitudinea sa, partidul independent s-a pus în calea voinei Coroanei, care cere îndeplinirea totală, prin coalițiune, a pactului intervenit și menținerea guvernului coalițiunii. Nu mai rămâne acum suveranului, decât să formeze un minister de tranziție, a cărui singură misiune să fie realizarea reformei electorale. Adică, un cabinet cu un program limitat la votul universal — ultimul punct al pactului ce Wekerle fusese incapabil să-l îndeplinească.

»Croara ține totuși, ca acest cabinet al reformei electorale să aibă un caracter parlamentar format din sânul coaliției, în care să figureze alături reprezentanți ai 48-istilor și ai partidului cu programul dela 67. Dacă însă dorința aceasta nu se va putea realiza, atunci se va încerca constituirea unui minister extra-parlamentar. Camera actuală va fi imediat dizolvată, se vor face noi alegeri, iar noua adunare va avea ca sarcină numai votarea reformei electorale. Parlamentul va fi apoi iarăși dizolvat, iar alegerile se vor face de astă dată pe baza votului universal.

— Tată — iubitul meu tată! — numai atâta putui zice.

Tata se plecă spre mine, mă strânse la pieptul său și în acel moment părul îmi era ud de lacrimile lui.

În acel moment văzui eu, ce lucru urât și fărădelege e, a întrista pe părintele tău. Dar acum văzui și aceea, pentru ce am făcut eu toate năsbuțiile acestea. Voiam să văz fața tatii, să mă uit în ochii lui și să ascult cuvintele lui. Dacă nu poate glumi și nu poate desmierda ca și alți părinți pe pruncii lor — și aceasta din cauza gândurilor lui multe pentru familie — voiam cel puțin să mă uit în ochii-i aspri și să ascult glasul lui dur...

Din seara aceea începând toate au luat altă întorsătură. Tata se purta cu mine cu mai multă iubire — iar eu la rândul meu încă mă sileam, ca să nu fac lucruri, cari ar putea atrage mânia tatii asupra mea!

Trad din l. germ. de i—p.

De-ale moderaților.

D-l Dr. Dionisie Stoica declară în »Tribuna« și roagă și celelalte ziare să reproducă declarația d-sale, că n-a fost în legătură cu nici un moderat. »Gazeta de Duminecă« e absolut sub conducerea morală a d-sale și până poartă numele d-sale, nu va face servicii »moderate« neamului. De altfel d-l Dr. Dionisie Stoica lipsește din Șimleu de o lună. De încheiere d-l Stoica declară că și dânsul semnează cunoscuta declarațiune bărbătească a Șimleului

Dela d-l Ioan P. Lazar am primit cu posta de ieri următoarea declarație:

În afacerea memoriului și partidului moderat »neexistent« mi-am spus cuvântul în »Gazeta de Duminecă«.

Mai rămâne ca să mă declar asupra svornurilor pcrnite de »Țara Noastră« din Sibiu.

Eu am bilet de liber parcurs pe căile ferate de mai mulți ani, — dar nu mi l-a câștigat d-l Dr. E. Babeș.

Încât se referă la călătoriile ce se zice că le-am făcut ori le fac pentru propagarea acțiunii d'impăciuire a d-lui Babeș, — rog și provoc, prin această scrioare, pe toți aceia la cari am fost vredodată cu acest scop, ca aceasta să-o spună publice și fără nici un încajur, căci bănușelile ce se aruncă atât de ușor în publicitate sunt prea supărătoare și nedrepte.

Cu stimă
Ioan P. Lazar.

„Trustul Czell“.

»Voința Națională« începe o serie de articole sub titlul de mai sus, în care se ocupă cu pericolul ce amenință industria berii în România, expusă a ajunge cu încetul în mâinile firmei Czell. Reproducăm din acest articol alarmant următoarea parte:

»Firma Czell din Brașov a cumpărat pe un preț de desfacere fabrica Luther, la moartea harnicei femeii Sofia Luther, care un sfert de veac ținușe sus fruntea și drapelul industriei berii.

Odată așezată aici, în mijlocul nostru, ea și-a propus să ruineze unul după altul, pe toți ceilalți industriași români, ce exercitau cu onoare și cu răvnă această industrie și să pună, încetul cu încetul, mâna pe tot comerțul și pe întreaga industrie a berii în România.

Mijloacele cele mai viclene: momire de lucrători, momire de agenți, spionarea și pătrunderea în secretul afacerilor concurenților lor, acapararea localurilor de debit și în fine, momirea și cumpărarea cu bani — prin credite considerabile — a clienților celorlalți fabricanți etc. etc., iată mijloacele neleale ce ei au întreprins pentru a sui dintr'odată vânzarea berei fabricii lor dela 1.100.000 litri, cât vindea Sofia Luther, la peste 7.000.000 litri, cât ei vând azi, și să-și asigure deocamdată un câștig net de peste un milion lei pe an, zicem deocamdată, căci mâne când vor fi stăpâni singuri pe comerțul berii, ei vor câștiga și două și chiar trei milioane lei pe an, fiind dat că la un hectolitru de bere și la o producțiune mare se câștigă cel puțin 15 lei de hectolitru, deci la 200.000 hectolitri cât se consumă azi în țară se vor câștiga trei milioane lei.

Punând, însă, mâna pe localurile de debit în care se vinde berea, ei vor fi pus indirect mâna și pe comerțul de vin și în genere, de ori-ce spirtoase, ei vor fi devenit singuri cârmucari în România, precum au devenit de mult și în Ardeal, și deci singurii cumpărători de vin — precum cu claritate stabilește »Epoca« în studiile sale asupra »Crizei viticole«.

Iată dar că primejdia se mărește și că ea amenință nu numai pe fabricanții de bere ci și pe podgoreni, căci ei fiind, direct sau indirect, prin credite acordate debitorilor lor, stăpânii cârciumelor, ei vor fi și singurii cumpărători de vin — al cărui preț ei îl vor putea fixa cum vor voi.

S-arțea și viața a zeci de mii de familii de podgoreni va fi astfel pusă la discreția lor.

»Ordinea« însă, într'un judicios articol învederează încă un pericol al acestui trust, pericolul politic: stăpâni pe cârciumari, Frații Czell vor fi stăpâni pe votul lor — ei niște străini — fața lucrurilor în România, se vor amesteca și aici ca și în Transilvania, în luptele dintre partide, și influența lor, prin cârciumarii lor, va fi adesea hotărâtoare...

Nu rămâne dar nici un dubiu, că Frații Czell sunt pentru România și pentru Români un pericol economic și politic.

Deodată aud, cum cineva își scutură picioarele de zăpadă. Cunoșteam bine pașii aceștia: erau pașii tatii! Eu ca luminat de o lumină cerească, mă băgai în sicriul ciasului și astfel pe când intră tata în casă, eu dispărui!

Văzând că nu sunt în casă, tata ieși în culină și cu o voce furioasă întrebă pe mama că unde m'am dus? Nu peste mult se întoarse în odaie și începu a mă căuta împreună cu mama, pe sub pat, pe după cuptor, prin cămară, în pod, ba chiar și printre perinile din pat; ba auzeam cum da porunci servitorului să mă caute prin grajd, în podul grajdului, prin fân. Dar servitorul veni cu răspunsul că nu mă află nicăiri. Ba trimiseră să mă caute pe la vecini, unde știau că mă duc adese, dar și de acolo veniră cu același răspuns: nu-i și pace!

Iar eu stam în sicriul ciasului — nu prea comod și blăstămam — nu crucea — ci blăstămam coșulețul trădător, care mi-a cauzat năcazul acesta mare...

Nu peste mult intrară în odaie părinții mei și începură a se certa de-a binele din cauza mea.

Ei începură a-și imputa unul altuia

dispariția mea și din vorbele lor am văzut că eu ași fi acum cel mai nevinovat și cel mai bun...

— Mă duc a patra oară să-l caut — zise în urmă mama.

— Nici eu nu vreau să stau aici, și eu mă duc să-l caut undeva — adause tata.

— Mâncă mai întâiu ceva, și așa e timpul cinei și acuși vor veni colindătorii...

— Las o la Dumnezeu cină — o întrepruse tata — cui i vine să și cîneze, cine are poftă de mâncare, când nu știu unde s'a putut duce copilul acesta... după cari vorbe tata se puse în genuchi și începu a se ruga au glas tare, iar mama ieși în culină, ca să iee hainele de iarnă cu cari să mă îmbrace, nu cumva să îngheț pe când mă va duce acasă.

În odaie se făcu tăcere ca în mormânt, iar eu simțeam în temnița mea chinuri nespuse. Voiam să ies în tot minutul din sicriu. Deodată aud pe tata plângând cu hohot, cu capul sprijinit în mâni; eu încă încep a plânge și — după câte-va minute mama mă slobozi din sicriu și aruncându-mă la picioarele tatii —

In continuare scriitorul articolului se ocupă cu măsurile ce ar fi de luat din partea statului și de către particulari pentru a preîntâmpina acest pericol.

STIRILE ZILEI.

— 25 Septembrie v.

Perchiziție domiciliară la »Tribuna«
Cetim în »Tribuna«: In noul nostru palat primim azi a doua vizită a poliției din Arad. Comisarul de poliție Dr. Mikes însoțit de un agent secret a făcut azi după prânz a doua perchiziție pentru articolul »Un act de solidarizare, apărut în numărul 113 dela 28 Maiu a. c. al »Tribunei«. Articolul a fost scris cu prilejul hotărârii medicilor români de a refuza participarea la congresul medical din Budapesta. Stăpânirea noastră neputincioasă de a-și răsbuna asupra medicilor din regatul liber, își descarcă mânia ei asupra noastră. Negăsind manuscrisul căutat, organele poliției au dresat un proces verbal în acest sens și au plecat. Se pare că în noua noastră locuință vizitele acestea se vor îndesi și mai mult.

Poetul Goga la Paris. »Minerva« primește din Budapesta următoarea știre: Poetul Octavian Goga, fostul secretar al »Asociației culturale« din Sibiu, a întreprins o călătorie de studiu la Paris, unde va rămâne un an. D-l Goga urma să fie numit director al ziarului »Lupta«, însă tratativele ce s-au urmat în această privință au rămas fără rezultat.

»Lupta« aduce știrea că pe timpul absenței d-lui Goga revista »Țara Noastră« își va suspena apariția.

Știre redacțională. Cu ziua de alaltăieri conrătelele noastre d-l George Stoica părăsind în luna August temnița din Seghedin, unde a stat timp de un an și jumătate, a intrat în redacția »Tribunei«.

Reuniunea femeilor române din Fel-dioara. după cum cetim în »Brassoi Lapok«, a fost dizolvată de solgăbirul cerual. Am dori să cunoaștem cauzele acestei dizolvări surprinzătoare.

Prezident al camerei de comerț din România în locul regretatului G. Assan a fost ales d-l Hagi-Theodoraky.

Congresul internațional de medicină veterinară ținut la Haga și-a terminat lucrările. În ședința generală, în prezenta prințului de coroană și a guvernului, președintele congresului a adus elogii, în mod special, medicilor veterinari români pentru lucrările lor valoroase și pentru participarea lor la toate congresele internaționale, mai mult decât orice alt Stat.

Expediția germană la Polul nord La Friedrichshafen s-a ținut în casa lui Zepelin o conferință, la care a asistat și prințul Henric. S-a luat hotărârea de a se face pregătiri pentru o expediție la Polul nord.

Tinerimea universitară română din Cluj își va ține sara de cunoștință Joi la 14 Octomvrie a. c. oarele 8 în hotelul »Bianic. La această convenire se invită cu toată onoarea inteligența română din loc și jur. Invitări speciale nu se fac. — Cluj, 7 Octomvrie 1909. In numele tinerimii univ. rom.: Octavian Costea stud. univ.

Un mare succes al aviatorului W. Wright. Se anunță din Newyork că Wilbur Wright a sburat alaltăieri deasupra golfului Hudson, parcurgând 35 kilometri și jumătate în 33 minute și jumătate. El a trecut deasupra crucișetelor germane ce treceau prin golf. Marinarii i-au făcut ovățiuni. Sborul s-a făcut la o înălțime de 100 metri. După acest sbor Wilbur Wright a declarat că a terminat deocamdată seria ascensiunilor sale. Atât el cât și fratele lui se vor ocupa de aci înainte cu construcțiuni de aeroplane pentru scopuri comerciale și numai atunci vor mai face ascensiuni, când va trebui să facă încercări în privința modificărilor aduse aeroplanelor.

In Hamburg s-a înființat o societate de baloane cu un capital de 3 milioane și

jumătate mărci, spre a introduce o circulație regulată cu baloanele între Frankfurt, Englitera și Danemarca.

Clubul arctic favorabil lui Peary. Se comunică din Newyork că clubul arctic, după ce a examinat dovezile lui Peary a votat următoarea rezoluțiune: Peary ajungând polul Nord, i-se adresează felicitări din partea clubului, iar expediției pentru sentimentele sale de datorie i-se transmite recunoștință și mulțumiri. Pe la sfârșitul săptămănei clubul arctic va publica acuzațiunile lui Peary contra lui Cook.

Destituirea metropolitului Vladimir. La epitropia din Moscva, în a cărei frunte se află mitropolitul Vladimir membru al »Ligei poporului rus« s-au descoperit mari fraude în sarcina acestui mitropolit reacționar și a partizanilor săi. Abuzurile s-au comis mai ales de administrația consistoriului și sinodului. Se vorbește că s-ar fi risipit milioane. Fondurile bisericești au fost frustrate cu sume colosale, cari au servit la înființarea asociațiilor reacționare. Preotul Wostorgov a primit dela mitropolitul Vladimir 100,000 de ruble pentru o călătorie politică în Siberia. Mitropolitul Vladimir va fi probabil destituit.

Prințul George al Serbiei căpitan în armata rusă. Noul ambasador rus la Belgrad a comunicat regelui Petru că guvernul rus e dispus să primească în gară imperială cu gradul de căpitan pe prințul George și să îngrijească de dănsul. Ambasadorul a conferit cu prințul în privința aceasta. Se crede că prințul George va primi propunerea.

Un atentat contra unui tren. Contra trenului accelerat dinspre Cluj—Oradea-mare s-a comis un sângeros atentat în decursul zilei de alaltăieri. In gara dela Mezö-telegd, doi indivizi turmentați s-au urcat în trenul accelerat fără bilet și așa de subit încât conductorul nici nu i-a observat. Indată ce s-a pus trenul în mișcare, au năvălit cu cuțitele scoase într-o cabină a unui vagon de clasa I și au atacat pasagerii cari se aflau înăntre. Mulți dintre aceștia durmiau doborâți de oboseala drumului, iar când au fost atacați de cei doi indivizi au fugit pe coridoarele vagonului tipând de spaimă. Mai mulți dintre călători au fost răniți prin lovituri de cuțite, iar un notar era să fie omorât dacă personalul trenului nu ar fi intervenit la vreme. Atentatul pungașilor a produs o panică teribilă și numai cu mare greu au putut fi puși în imposibilitate și la gara din Oradea predați autorităților.

Academia națională medicală din Mexico a pus premii de 62,000 de lei pentru cine va birui tifosul cu pote (exanthematic) și anume câte 25,000 celui ce va descoperi microbul și celui ce va izbuti a face un ser tămăduitor și 12,000 de lei celui ce va da ajutorul cel mai mare la facerea acestei descoperiri. Se primesc concurenți de orice nație, până cel mai târziu 28 Februarie 1911. Lucrarea să se scrie în limba spaniolă.

LITERE ȘI ARTE.

Arta, morala și cultura.

De prof. univ. I. Volkelt (Lipsca).

Traducere autorizată de

Horia Petra-Petrescu.

(Urmare.)

III.

Ca să se vadă clar până unde duce părerea expusă aici despre legătura nesilită a artei cu mersul dezvoltării moralei, o să arăt ce rezultă din această legătură și ce nu rezultă din ea. Intăiu ceace nu rezultă.

Mai intăiu de toate nu zice nimenea prin cele susținute mai sus, că noțiunile, legile și idealele estetice trebuie câștigate din premisele morale. O astfel de tutelă a esteticei din partea etice, după cum se pretinde, spre pildă, și în ziua de azi de esteticienii catolici-școlastici, zace

departe de punctul de vedere prezentat aici. Dimpotrivă, motive, cari vreau să se manifeste în domeniul frumosului și al artei, trebuie să emaneze numai și numai din felul de observație propriu esteticei. Vrea-să-zică: deoarece în orice ținută estetică colaborează, acționând reciproc înainte de toate intuiția, simțământul și fantazia, într'un grad hotărât, trebuie deci să fie luate în vedere condițiile, cari se manifestă în această colabore a sensurilor, a simțurilor și a fantaziei și din condițiile acestea trebuie motivate legile și desideratele estetice. In fruntea esteticei nu stau legile morale, nici desideratele conștiinței, ci trebuințe și feluri de satisfacere, cari rezultă din simțuri și din fantazie, agitate în mod special. Dar să-vârșindu-se aceasta, vine dela sine, ca și morala să-și primească drepturile sale. Dacă nu consideri trebuințele simțurilor, și ale fantaziei noastre din punct de vedere abstract, ca ceva lipsit de evoluție istorică și culturală, ci precum s-au dezvoltat în legătură cu întreg mersul de rafinare, de nobilitare și de spiritualizare a culturii, ajungi fără de nici o greutate la concluzia, că artistul se va simți, dacă voiește să-și satisfacă aceste trebuințe, drept colaborator, în urma muncii sale, la tendința de adăncire și de eliberare a omenimei. Din chiar condițiile estetice iese la iveală în chipul acesta conexiunea artei cu mersul dezvoltării morale în omenime.

Pro secundo, din concepția reprezentată aici nu urmează, că trebuie să se manifeste în întreagă arta o anumită doctrină morală — spre pildă, cea creștină sau cea burgheză, plină de moralitate. Dimpotrivă, părerea mea duce la convingerea, că arta poate să servească tuturor curentelor și luptelor morale. Tot ceace s'a arătat ca curent, care are dreptul să fie luat în serios, în dezvoltarea morală a omenimei, are dreptul să se reflecteze în artă. A voi să dai drept de existență în artă numai unei singure aprecieri morale, fie ea creștină-ascetică sau darvinistă-socială sau individualistă cu morala »domnilor« sau alteia, ar însemna că voiești să legi în cătușe viața artistică. Să se ia în considerare creații artistice de deosebite direcții, fundamental opuse în privința moralei, ca »Invierea« lui Tolstoi, »Doctorul Pascal« al lui Zola, »Ierusalimul« lui Loti, Seria de povestiri: »Istoriile contemporane« de Anatole France sau »Fecioarele de pe Stăncă« ale lui Gabriele d'Annunzio: fiecare din felurile acestea de apreciere ale moralei își are dreptul său, să formeze tonul fundamental în operele de artă. Sau să asemănăm »Darea și averea« lui Freytag, cu »Copiii lumii« de Heyse, »Wilhelm Meister« de Goethe, cu »Titan«-ul lui Han Paul și toate acestea cu »Don-Juan«-ul lui Byron, cu »Lucinda« de Schlegel, cu »Romancero« de Heine, ce lumi morale, cari zac foarte departe una de alta, ni se arată ochilor noștri! Și totuși, fiecare din operele acestea are dreptul să pretindă a fi ascultată în poezie. Firește, se va întâmpla des, după cum au arătat exemplele din de ajuns, ca opera aceasta de artă să aducă cu sine pericole morale, într'una sau într'altă direcție, în urma principiilor de viață morală intrupată într'ansa. Există multe scrieri de artă, despre cari se poate prevesti, pe lângă tot punctul lor de vedere moral, îndreptățit, în urma dezvoltării istorice, că vor evoca, acolo unde vor da de o tinerete, care se aprinde ușor sau de o inteligență, care se oprește și rămâne numai la fabulă, impresii mai mult sau mai puțin urâte. Dar din cauza aceasta nu e cu cale să li se aducă imputări sau chiar confiscări autorilor. Din ființa artei rezultă, după cum am văzut, numai pretenziunea, ca poetul să se simtească drept colaborator serios la mersul dezvoltării morale a omenimei; nu însă pretenziunea, care merge mult mai departe, ca dela fiecare scriere de artă să emaneze asupra fiecăruia nemijlocit numai efecte morale. In asemenea cazuri însă, când se leagă de o operă scrisă sau de alt produs de artă pericolul unui efect, care subminează morala, la o anumită clasă, într'o anumită epocă a vieții, a dezvoltării trupesti și a culturii suleștești, în asemenea cazuri revine societății importanta datorință, de a preveni acest pericol, pe cale educativă. La întrebarea, cum s'ar putea și cum e cu cale să se contrabalanseze

pericolele morale, cari rezultă din dezvoltarea artei, voi răspunde mai târziu în legătura de idei.

(Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 8 Oct. In cercurile politice de aici se susține cu siguranță că Maj. Sa nu va întări pe Dr. Badescu, nou alesul episcop al Caransebeșului. Se spune chiar că a-avisul Maj. Sale ar fi sosit eri la ministerul cutelor. In motivarea hotărârii Maj. Sale se zice, că părintele Badescu ar fi fost primul, care a introdus politica intrasigentă (?) în sânul bisericeii române.

Viena 8 Octomvrie. Maj. Sa a primit eri pe banul Croației. Intrebat de un ziarist asupra grațierei condamnaților din procesul de înaltă trădare, banul a spus, că grațierea încă nu se poate pune la ordinea zilei, până ce procesul nu va fi trecut prin toate instanțele.

Belgrad, 8 Octomvrie. Eri fiind aniversarea anexării Bosniei și Herzegovinei, toate ziarele au apărut în doliu. Iar articolele de fond ale ziarelor se vorbește despre nemulțumirea adâncă a națiunii sârbe și despre eșecul suferit de potica externă a Serbiei. Ziarele invită poporul ca să aibă speranțe în viitor. In urma intervenției guvernului meetingul și demonstrațiunea plănuită pe eri s-au petrecut în mod normal.

Agram, 8 Octomvrie. Ziarele din localitate comunică cu siguranță, că a izbucnit un conflict între banul Rauch de o parte și între guvern și baronul Aehrenthal de alta. Consecvența conflictului va fi retragerea banului Rauch.

Budapesta, 8 Oct. Partidul popular și partidul constituțional au hotărât să nu ia parte la ședința de azi a dietei și să nu se mai prezinte în parlament până ce criza nu se va fi rezolvat. »Magyar Hirlap« organul partidului constituțional scrie următoarele cu privire la aceasta hotărâre: »Parlamentul nu e altceva decât o întrunire a partidului kossuthist. Nici un deputat nu se va preta la rolul de statist al lui Iusth. Deputații din alte partide s-ar expune de a fi considerați ca agenți secreți, cari ar putea să spioneze conferența ce o ține partidul kossuthist în parlament«.

Budapesta, 8 Oct. »Keleti Értesítő« anunță că Babeș a intentat ziarului »Severinul« din Caransebeș un proces de presă pentru atacurile vehemente ce i s'au adus prin acel ziar pentru politica sa.

New-York, 8 Oct. Trenul de persoane Halifax-Montreal s'a ciocnit eri cu un tren petrolifer. Ciocnirea a fost atât de puternică, încât două vagoane de la fiecare tren au fost sfărâmate. Mecanicul și fochistul au murit, asemenea și funcționarii dela vagonul de bagaje. Mai târziu vagoanele ambelor trenuri s'au aprins, 20 pasageri sunt grav răniți. Se zice că 30—40 persoane au ars.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor respons.: Victor Branisco.

Aducem la cunoștința On. public,
că prețul apelor minerale și igienice
din depositul nostru din »Tra-
da Gărei Nr. 25 pe lângă schimbul
med at al sticlelor este următorul:

Gloria	1 litru 10 fl.	1/2 litru — fl.
Borpatak	" 12 "	" "
Matild	" 16 "	" 14 "
Borhegy	" 10 "	" "
Baross	" 12 "	" "
Előpatak	" 14 "	" 14 "

Fehérkő	" 16 "	" 14 "
Felsőrákos Mária	" 16 "	" 14 "
Kászón Salutaris	1 litru 16 fl.	1/2 litru 14 fl.
Horgász	" 16 "	" 11 "
Repáti	" 14 "	" 14 "

Borszék	" 28 "	" 22 "
Sztojka	" 28 "	" 22 "
Eoholt	" 26 "	" 22 "
Hargitta	" 26 "	" 22 "
Székely-Selters	" 26 "	" 22 "

La cumpărare de 25 sticle **liferăm Bervizari acasă.** — **Apelăm la sprijinul On. public**

Societatea pe acții a exploataării și exportului apelor minerale.

(479,105—150

Telefon Nr. 234.

Caut un scriitor
cu praxă. Plata: 100 cor. lunar.
Victor Moldovan,
advocat — Mocs.
(744,4-8.)

Dela librăria „GAZETEI“ Braşov
se pot procura următoarele cărţi
(La cărţile aici înscrise este a se mai adăuga
pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru
recomandăţie.)

„*Multe de tôte*“ cu mici ilustraţii şi
text explicativ, 6 foi format 8° mare cu
învălitore drăgălaşe, Cor. — 80 bani. „*Ani-
male domestice*“ cuprinzând o serie de ani-
male cu artă executată, format 4°, 8 foi
cu table tari cor. 1.50. „*Din grădina
zoologică*“, cu cele mai însemnate animale
sălbatică, format 4°, 8 foi table tari 1 cor.
50 bani.

„*Săpătorul de bani*“, comedie în trei
acte, localisată de A. Popp. Se recomandă
mai ales pentru cei vrău să jöce teatrul.
Preţul 24 bani (prin poştă 28 b.)

A. B. C. pentru fete şi băieţi „*Alfabe-
tul*“, „*Abecedarul copiilor*“, „*Moşia*“, tôte
patru cu text explicativ, construcţii, pro-
verbe şi cuvinte în format, 4° cu câte 8
foi, cor. 1.40 bani.

„*Cele 10 pisicuţe*“, „*Cele 6 lebede*“, cu-
prind două basme cu ilustraţii foarte dră-
gălaşe după gustul copiilor şi cu un text
ce le desţeptă viu înt-resul mai cu
semă la cei mai mărişori. Formatul 4° cu
8 foi cor. 1.40.

C. Sandu-Aldea. „*Pe drumul Bără-
ganului*“, 1.50 cor. 10 porto.

I. L. Caragiale. Teatru. „*Opere com-
plete*“. Preţul 2 cor. 10 bani porto.

A. Vlăhuşa. „*Clipa de linişte*“. 1.50
cor., 10 porto.

I. Slavici. „*Nuvele*“. 1.50 cor., 10 b.
porto.

Sadoveanu. „*Insemnările lui Neculai
Manea*“. Preţul 2 cor. 10 porto.

Neli Cornea. „*Irena*“, dramă în 4
acte, ce s'a reprezentat pe scena teatrului
naţional. Preţul cor. 1.50, 10 b. porto.

Vasile Alexandri. „*Teatru*“. V., preţ
1.50 cor. 10 porto.

N. Iorga. „*Negoţul şi meşteşugurile
în trecutul românesc*“. Preţul cor. 2.50.

„*Doamne ajută-ne*“. Schiţe din po-
por de Romulus Cioflec, à 2 coroane plus
10 bani porto.

Al. I. Odobescu opere complete.
Vol. I. Pagini 360. Preţul Lei 1.50.

Sandu Aldea „*Cărticica plugarului*“
— 50 bani plus 10 bani porto.

„*Doă neamuri*“ de Sandu Aldea cu
cuprinsu următor: Un arăndaş, Despartire,
La tară, A casă, Tineriş, Nepotul lui Mi-
hails, Serii de iarnă, Învrăjbiţii, O afacere,
La oaste, Alte învieţii, Singură, Seceta
Pierzanie, Ogorul strămoşesc Preţul 1 cor.
50 plus 20 bani porto.

— Romanul „*Robia Banului*“ de Sofia
Nadejde a apărut în o nouă ediţie şi se
vânză la tipografia şi librăria A. Mureşianu
în preţ de 2 Lei plus 30 bani porto.

„*Dac'ăşi fi o păsăr-că*“ română frum-
oasă pentru voce şi piano, cuvintele de
I. Ioanovits, compusă de d-l Stefan C. Voi-
cu. op. 1. preţul 80 bani plus 5 bani porto.

„*Geloşii*“, comedie într'un act, după
germană, de Moşul. Braşov. Tipografia A.
Mureşianu 1905. O piesă foarte potrivă
pentru diletanţii noştri dela sate şi oraşe
(pentru 3 domni şi 2 dame). Preţul 40 fi-
erî franco.

M. Sadoveanu. Amintirile căpraru-
lui Gheorghită. Pagini 280. Preţul Lei 2.

„*Opere complete*“ de N. Nicoeanul
C. Stamati şi V. Cărlöva la olaltă într'o
singură Broşură. Preţul 1 cor. 50 plus
porto 10 bani.

Din opere complete a lui Ioan Crean-
gă a apărut ediţia a doua. Preţul 1 cor.
50 fil plus 20 b. porto.

O. Goga „*Poesie*“ din editura „*Mi-
nerva*“ premiate de Academie şi costă nu-
mai 1 cor. plus 10 bani porto

Nestor Urechii: „*In Bucegi*“ (Nara-
ţiune) Format octav mare pagini 285 preţ
1 cor. 50 plus 20 porto.

„*Călăuza staţiunilor balneare*“ de
Aurel Scurtu. Preţul 1 cor. 50 fil. plus 20
bani po to.

A. C. Cuza. „*Naţionalitatea în artă*“
1.50 c r. 10 porto.

MEDICUL
Dr. FRITZ HUBBES
ordonează începând din 1 Octomvrie n.
în locuinţa sa din Târgul boilor Nr. 9.
(5-5.)

De vânzare.
O Librărie bine cercetată şi
o Tipografie, care înainte a fost
proprietatea unui Român, într'un
oraş mai mare din provincie, unde
e gimnaziu, 2 şcoale civile de fete
şi mai multe şcoli confesionale, sunt
de vânzare în condiţiuni foarte fa-
vorabile. Unui Român i-ar aduce un
câştig bun.

Weinberger Miklos,
Beluş, Plaşa mare
(728,6-5.)

Cursul la bursa din Viena.
Din 7 Octomvrie n. 1909.

Renta ang. de aur 4 1/2%	111 10
Renta de coröne ung. 4 1/2%	91.0
Impr. 64% ter. ung. în aer 3 1/2%	82 40
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	82 —
Bonuri rurale croate-slavone	94 —
Impr. ung. cu premii	2 0 50
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	145 —
Renta de hârtie austr. 4 1/2%	95. —
Renta de argint austr. 4 1/2%	— —
Renta de aur austr. 4 1/2%	116 75
Renta de coröne austr. 4 1/2%	94 90
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84 3 1
Losuri din 1899	164. —
Acţiil de-ale Băncii ung. de credit	1773. —
Acţiil de-ale Băncii austr. de credit	763 —
Acţiil de-ale Băncii austro-ung.	666 75
Napoleoniori.	19.12
Mărci imperiale germane	117.45
London vista	239 85
Paris vista	95 47 1/2
Neto italiene	85. —

Cursul pietei B. S. S.
Din 8 Octomvrie n. 1909

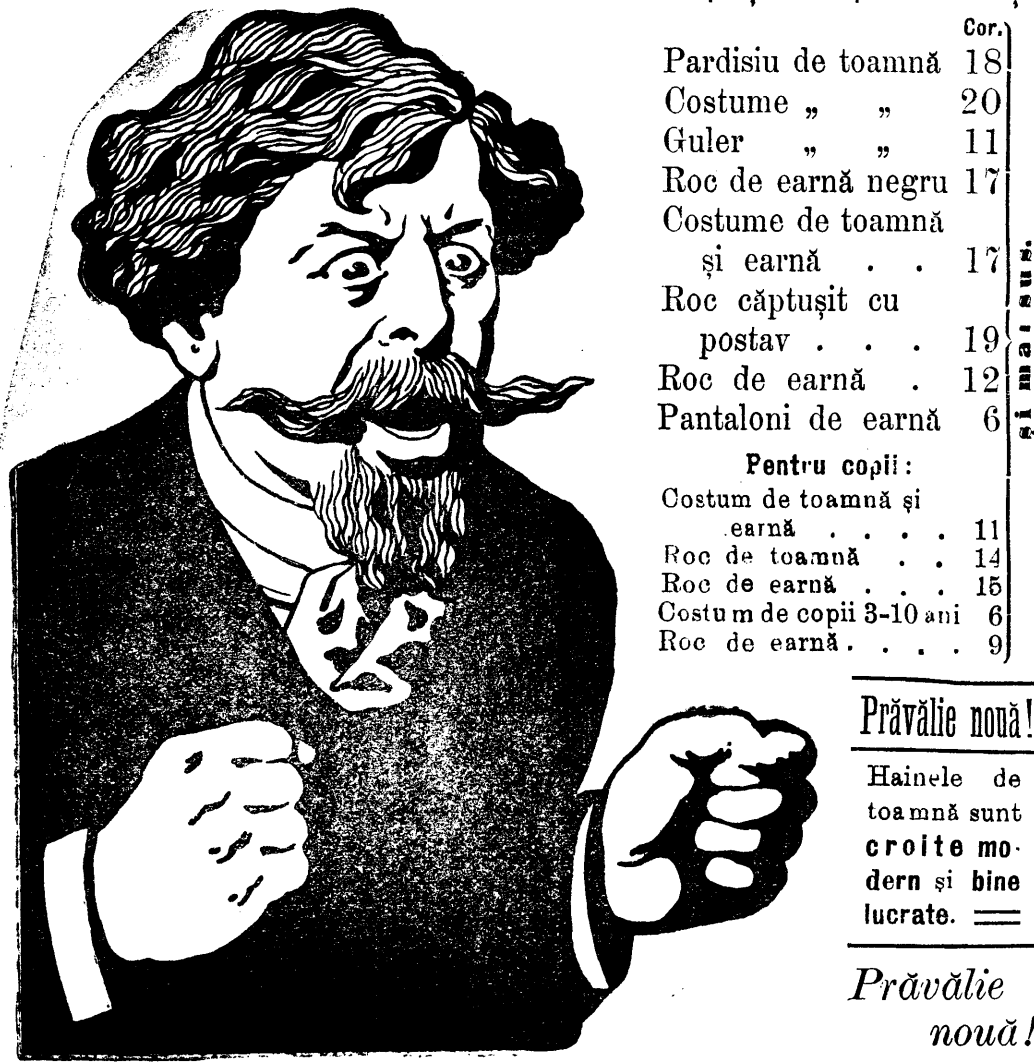
Banconote rom. Cump.	19 —	Vend.	19 06
Argint român	18 80	„	19. —
Lire turceşti	21 50	„	21.60
Sens. fone. Albine 5%	100. —	„	101. —
Robie Ruseşti	253.50	„	256 —
Napoleoniori.	19 04	„	19.12
Nabeni	11.20	„	11 40
Mărci germane	117. —	„	1 7.50

Original Victoria,
Köhler,
Afraana,
Wittina,
Gritzner,
sunt maşini de cusut de cea mai
:: bună calitate. ::
Fabricate de clasa primă
in ce priveşte aranjamentul şi ex-
:: cutarea lucrărilor. ::
Reprezentante de
MICHAEL MOOSER,
Braşov, Strada Porţii Nr. 39,
mare atelier mecanic de repa-
ratură. Maşine de scris şi Gram-
foane se reparază.
(715-5-0)

Ape minerale de celebritate
universală,
din izvoarele
VICHY
Proprietatea statului franşez.
Recomandate de celebrităţi medicale.
Célestins: contra suferinţelor de
rinichi, ud, băşcă, sol-
dină, diabet.
Grande-Grille: contra suferinţe-
lor de colică la
fleat, piatră la fieră, îngreunări la pântec.
Hôpital: contra tuturor afecţiunilor
dysposice.
Se capătă în tôte prăvăliile de ape
minerale şi la farmacii.
160,6-3. A.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori şi când po timp mai
îndelungat sau lunare.

Banii mei nu voi ai arun-
ca pe fereaştră
de aceea cum-
păr hainele trebu-
cioase de toamnă şi
iarnă numai dela firma
Henrik Izsák & Cie.,
Braşov, Strada Porţii Nr. 9-11.

Înlocueşte hainele după măsură.
Asortiment mare în blane pentru oraş şi călătorie, rocuri de
piele, spirit, vânătoare şi livrele de vizitii.

TIPOGRAFIA
A. Mureşianu
Braşov, Târgul Inului Nr. 30.
Acest stabiliment este provădut cu cele mai
bune mijloace tehnice şi fiind bine asortat cu tot
felul de caractere de litere din cele mai moderne
este pus în poziţiune de a pute ésecura ori-ce
comandă cu promptitudine şi acurateţă, precum:
IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ŞI COLORI
CĂRŢI DE ŞTIINŢĂ,
LITERARĂ ŞI DIDACTICĂ
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ
DEBITE ÎN COLORI
PROGRAME ELEGANTE.
BILNTE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNŢĂ
DUPĂ DORINŢĂ ŞI ÎN COLORI
AVERTURI.
REGISTRE ŞI IMPRIMATE
pentru tôte speciile de serviciuri.
BILANTURI.
Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Coverte, în tolä mărimca.
TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
ŞI RESTAURANTE.
PREŢURI-CURENTE ŞI DIVERSE
BILETE DE INMORMENTARI.
Comandele eventuale se primesc în biuorul
tipografeii, Braşov Târgul Inului Nr. 30, în eta-
giul, înderept în curte. — Preţurile moderate. —
Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREŞIANU, Braşov.
„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fieri
se vînde la zăcaful Dumitru Pop, la truanger de pe par-
tul Rudlof şi la Eremias Nepotii.